

JAARRAPPORTAGE INZAKE PROVINCIALE BORGSTELLINGEN DECEMBER 2002

Inleiding

De provincie Utrecht heeft zich in het verleden borggesteld voor verscheidene door derden aange- trokken geldleningen. Het ging daarbij met name om instellingen in de zorgsector maar ook om diverse nutsbedrijven en instellingen in de natuur-, cultuur- en welzijnssfeer. Sinds 1985 worden voor de zorgsector geen nieuwe borgstellingen meer verstrekt. De totale omvang van de borgstellingen is sindsdien sterk afgenomen. Ten aanzien van de nog resterende borgstellingen streven wij ernaar om onze risicopositie te handhaven danwel te verbeteren. Elk jaar (in het laatste kwartaal) informeren wij u over de stand van zaken door middel van een (jaar)rapportage. De voorliggende jaarrapportage valt uiteen in twee delen: een algemeen deel en een specifiek deel. In het algemene deel worden recente (algemene) ontwikkelingen met betrekking tot de borgstellingen weergegeven. In het specifieke deel worden vermeldenswaardige ontwikkelingen van de verschillende instellingen toegelicht. Daarbij maken we onderscheid tussen de zorgsector en de overige sectoren. Volledigheidshalve merken wij op dat over instellingen, die in dit specifieke deel niet aan de orde komen, geen bijzonderheden te melden zijn.

ALGEMEEN DEEL

Stand van zaken

Een verkorte weergave van de stand van zaken met betrekking tot de door de provincie Utrecht gewaarborgde geldleningen treft u in het onderstaande overzicht. De uitgebreide overzichten voor 2001, 2002 en 2003 zijn terug te vinden in respectievelijk de provinciale jaarrekening 2001 (blz. 68), de provinciale begroting 2002 (pag. 181) en de provinciale begroting 2003 (blz. 198).

Overzicht 1 - Omvang van de door de provincie Utrecht gewaarborgde geldleningen per ultimo van het jaar

bedragen * 1 miljoen	jaarrekening 2001 in €	begroting 2002 in €	begroting 2003 in €	opmerkingen:
zorgsector	48,3	46,1*	38,6	* 41,3 op basis van gegevens per 15-11-2002
welzijnssector	1,9	1,9**	1,8	** 1,8 op basis van gegevens per 15-11-2002
ambtenaren (hypotheke)	4,1	3,4'	4,1	' geen gegevens beschikbaar voor geactualiseerde raming
groenfonds	12,6	13,3"	11,9	" 13,0 op basis van gegevens per 30-09-2002
Totaal	67,0	64,6	56,5	

De geraamde omvang van de borgstellingen in de zorgsector per ultimo 2002 laat op basis van de gegevens van november 2002 een sterke afname (€ 4,8 miljoen) zien in vergelijking met de cijfers in de begroting 2002. Dit wordt veroorzaakt door:

beëindiging borgstelling Zorgcentra Eemersveld:	€ 1,9 miljoen
vermindering borgstelling Abrona:	€ 0,8 "
beëindiging borgstelling Zorginstellingen Loosdrecht	€ 1,0 "
beëindiging borgstelling Zorgverlening 's Heeren Loo	€ 0,3 "
beëindiging borgstelling Nieuw-Batestein (in 2000) ¹	€ 0,8 "
totaal	€ 4,8 miljoen

¹ Door een samenloop van omstandigheden (geen bericht van vervroegde aflossing van geldgever noch instelling, het expliciete verzoek van de instelling voor fusie met de stichting Reinaerde en de vertraagde ontvangst van de jaarrekening 2000 van de instelling) bleek pas begin 2002 dat de gewaarborgde geldleningen in 2000 waren afgelost.

Voor de zorgsector worden door de provincie geen nieuwe borgstellingen verstrekt. Overigens zijn in de rapportageperiode (november 2001-december 2002) geen andere nieuwe borgstellingen verstrekt. De omvang van de borgstellingen voor hypotheekleningen die door medewerkers van de provincies worden afgesloten, schommelt rond € 4 miljoen. De borgstelling voor het Nationaal Groenfonds is schommelt vanaf 1999 rond de € 13,0 miljoen. In IPO-verband bestaat hierover overeenstemming.

Van november 2001 tot heden: een rustig periode

Na enkele jaren waarin wij werden geconfronteerd met een groot aantal verzoeken om toestemming voor conversies, fusies, splitsingen, statutenwijzigingen etc. is de periode van november 2001 tot heden relatief rustig gebleken. Helemaal onlogisch is dat niet want het aantal instellingen in de zorgsector waarvoor de provincie borg staat is de afgelopen jaren verminderd van 28 in 1997 naar 13 per ultimo 2002. De meeste instellingen hebben hun leningenportefeuille een aantal jaren geleden reeds herzien in de periode dat de rente relatief laag stond. Ook aan de hausse van fusies en splitsingen lijkt een einde te zijn gekomen. Een en ander neemt niet weg dat wij ook dit jaar weer een aantal tijd- en aandachtroevende zaken hebben gehad. Vooral de kwestie Berg en Bosch maakt dat wij voortdurend alert moeten zijn op ontwikkelingen in het faillissement en de gerechtelijke procedure tegen de ING Bank. Vermeldenswaard zijn ook onze inspanningen met betrekking tot de stichting Abrona en de stichting Zorginstellingen Loosdrecht. In het specifieke deel van deze jaarrapportage komen wij hier nog op terug.

We kunnen derhalve stellen dat gedurende de rapportageperiode de risico's voor de provincie uit hoofde van de borgstellingen verder zijn afgenomen. Voor geen van de afzonderlijke instellingen is er sprake geweest van een verslechtering van onze risicopositie.

Waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ)

Het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ) kent een gestage groei. Steeds meer instellingen sluiten zich aan bij het WfZ en laten hun (nieuwe) leningen borgen door het fonds. Immers, met een borgstelling van het WfZ zijn de geldgevers bereid een lager rentetarief te hanteren voor de geldleningen. Van diverse instellingen waarvoor onze provincie nog borg staat, hebben wij signalen ontvangen dat ook zij zich (op termijn) bij het WfZ willen aansluiten. Het idee van de instellingen daarbij is om, voorafgaand aan het moment van aansluiting, alle resterende leningen met provinciale borgstellingen af te lossen. Zo nodig willen de instellingen dan nog een vervangende lening aantrekken met borgstelling van het WfZ. Voor onze provincie zal dat een versnelde terugloop opleveren van de omvang van de gewaarborgde geldleningen. Als voorloper van deze ontwikkeling hebben de stichtingen Zorgcentra Eemersveld en Zorgverlening 's Heeren Loo alle door de provincie Utrecht gewaarborgde geldleningen vervroegd afgelost (zie ook het specifieke deel van deze jaarrapportage).

Jaarrekeningen

In de voorgaande jaarrapportage hebben wij reeds gemeld dat de automatische toezending van de jaarrekening door de instellingen in vrijwel alle gevallen is gestopt. De jaarrekening blijft voor ons echter een belangrijk informatiemiddel om na te kunnen gaan of de instellingen zich hebben gehouden aan de bepalingen in de borgstellingsovereenkomsten en hypotheekleningen. Wij hebben de instellingen schriftelijk verzocht de jaarrekening toe te zenden, hetgeen in alle gevallen (uiteindelijk) een positief resultaat opleverde.

SPECIFIEK DEEL

ZORGSECTOR

Stichting Abrona

Stichting Abrona had de hoop/verwachting twee hoogrentende gewaarborgde geldleningen te kunnen converteren onder handhaving van de provinciale borgstelling. De instelling had zich echter onvoldoende op de hoogte gesteld van de voorwaarden waaronder wij kunnen instemmen met bedoelde conversie. Aangezien de beoogde geldgever naar onze mening onaanvaardbare eisen stelde ten aanzien van de tekst van de borgstellingsverklaring (geldgever eist borgstelling voor huidige instelling danwel rechtsopvolger), hebben wij de instelling geïnformeerd dat wij niet kunnen instemmen met het verzoek tot handhaving van de borgstelling. De instelling heeft daarop besloten een vervangende geldlening aan te trekken zonder borgstelling.

Stichting Berg en Bosch

In 1993 ging de stichting Medisch Centrum Berg en Bosch failliet. Een van de geldleningen van de stichting liep met een borgstelling van de provincie Utrecht. Vlak voor het faillissement zijn wij door de ING Bank N.V. (ING Bank) op onze borgstelling aangesproken. Uiteindelijk hebben wij op advies van onze huisadvocaat Van Benthem & Keulen een bedrag van € 1,7 miljoen aan de bank betaald vanuit de gedachte dat wij het recht kregen op (een deel van) de opbrengst van de uitwinning van de hypotheek. De bank heeft ons standpunt altijd afgewezen. Een en ander heeft in 1995 geleid tot onze claim van € 0,64 miljoen tegen onze huisadvocaat omdat wij van mening waren dat deze ons in de voorafgaande jaren verkeerd had geadviseerd over in te nemen standpunten. Daarna hebben we ook nog het aan de ING Bank betaalde bedrag geclaimd op de boedel van het faillissement. Over de claim tegen de huisadvocaat is in 1997 een bindend adviesprocedure gestart, die echter niet heeft geresulteerd in een bindend advies. Op basis van voortschrijdend inzicht hebben wij in 2000 twee gerechtelijke procedures opgestart tegen de ING Bank resp. Van Benthem & Keulen advocaten, waarbij deze laatste "op termijn" is gezet (zie ook onder 2. hierna).

Op dit moment hebben wij derhalve drie "ijzers in het vuur" in een poging om (een deel van) de schade als gevolg van het faillissement vergoed te krijgen:

1. een gerechtelijke procedure tegen ING Bank

De rechtbank heeft dit jaar een (tussen)vonnis uitgebracht met een aantal voorlopige oordelen over het geschil. Met voorlopig wordt in dit geval bedoeld dat de betrokken partijen in de gelegenheid worden gesteld om te reageren en hoger beroep tegen het (tussen)vonnis is uitgesloten. Betrokken partijen hebben gereageerd. Nu is het wachten op het definitieve vonnis van de rechtbank. Volgens de planning gaat dat gebeuren op 13 januari 2003, maar het zou ons niet verbazen als, gelet op de ervaringen in het verleden, deze datum wordt verschoven.

Het (tussen)vonnis geeft ons hoop op een uitkomst die hoger ligt dan de € 0,64 miljoen die wij bij onze huisadvocaat hebben geclaimd. In dat geval hoeft de provinciale voorziening Berg & Bosch (waarin een bedrag is opgenomen van € 1,1miljoen) slechts gedeeltelijk te worden aangesproken en kan het restant dus vrijvallen ten gunste van de algemene middelen. Het wachten is echter op het definitieve vonnis. Bovendien heeft de ING Bank reeds aangekondigd in beroep te zullen gaan tegen het definitieve vonnis als dit hetzelfde luidt als het (tussen)vonnis (waartegen geen hoger beroep kon worden ingesteld). Het kan derhalve nog jaren duren voordat duidelijk is of en zo ja, welk bedrag de provincie zal ontvangen.

2. een gerechtelijke procedure tegen Van Benthem & Keulen advocaten

Tegelijk met het opstarten van de onder 1. genoemde procedure, hebben wij een gerechtelijke procedure opgestart tegen onze huisadvocaat. Deze procedure is echter "op termijn" gezet. Eerst

moeten de resultaten van de procedure tegen ING Bank worden afgewacht. Pas als die procedure minder oplevert dan € 0,64 miljoen zal deze procedure (tegen Van Benthem & Keulen advocaten) verder worden uitgewerkt.

3. een claim van € 1,7 miljoen op de boedel van Medisch Centrum Berg en Bosch
In de vorige jaarrapportage meldden wij al dat dankzij de inspanningen van onze externe juridisch adviseur de curator terug moest komen op zijn voornemen tot geconsolideerde afwikkeling van de drie met elkaar verweven gefailleerde stichtingen. De faillissementen worden nu afzonderlijk afgewikkeld. Dat was en is gunstig voor ons want de provincie heeft een claim op de stichting met de grootste onverdeelde boedel. Het probleem is echter dat de afwikkeling van het faillissement afhankelijk is van de uitkomsten van de onder 1. vermelde gerechtelijke procedure van de provincie tegen de ING Bank, maar dat het, zoals aangegeven, nog enige tijd kan duren voordat hierover uitsluitel is verkregen.

Kortom, de kans op een uitkering die als gunstig kan worden bestempeld (groter dan € 0,64 miljoen), is redelijk groot. Het beste resultaat kan echter alleen worden verkregen als we een geduldige en afwachende houding aannemen: de andere partijen (met name ING Bank en rechtbank) zijn immers aan zet.

Stichting Zorgcentra Eemersveld

Stichting Zorgcentra Eemersveld was in 2001 al gestart met de vervroegde aflossing van de door de provincie Utrecht gewaarborgde geldleningen. De instelling wilde graag zo snel mogelijk nieuwe leningen onder borgstelling van het WfZ aantrekken. Op 1 januari 2002 resteerde nog een lening die op 4 januari jl. alsnog in zijn geheel (€ 245.000) vervroegd is afgelost.

Stichting Zorgverlening 's Heeren Loo

De provincie Utrecht had voor één langlopende geldlening van de stichting een borgstelling lopen. Deze lening heeft de stichting in de loop van 2002 in zijn geheel vervroegd afgelost. Hiermee was een bedrag gemoeid van bijna € 400.000. Alle overeenkomsten die in het verleden ten aanzien van deze lening met de instelling zijn gesloten, kunnen derhalve worden vernietigd.

Stichting Zorginstellingen Loosdrecht

De stichting heeft in de loop van 2002 besloten over te gaan tot een herstructurering van de leningenportefeuille. Als reden hiervoor wordt een aanzienlijke overfinanciering van de vaste activa aangegeven en de geldende rentenormering binnen de gezondheidszorg. Consequentie van het besluit is dat alle door de provincie Utrecht gewaarborgde geldleningen per ultimo 2002 zullen zijn afgelost (op 31 december 2001 bedroeg de omvang van de borgstelling nog bijna € 1,1 miljoen).

OVERIGE SECTOREN

Stichting Nationaal Groenfonds

De provincies ontvangen van het Rijk sinds 1991 op basis van het Convenant Natuurbeleidsplan convenantsmiddelen. De provincies subsidiëren hieruit de verwerving en inrichting van de "2^e fase reservaten en natuurontwikkelingsgebieden" ten behoeve van de particuliere natuurbeschermingsorganisaties. Sinds 1995 worden ten laste van deze middelen door het Nationaal Groenfonds convenantsleningen aangegaan.

2002 is het eerste jaar waarin geen mutaties hebben plaatsgevonden ten aanzien van de omvang van de "groene" leningen die het Groenfonds mag aantrekken. Net als in 2001 bedraagt dit bedrag € 167,9 miljoen. Overeenkomstig het in IPO-verband afgesproken percentage van 8,1 staat de provincie Utrecht dan borg voor € 13,6 miljoen. Op 30 september 2002 had het Groenfonds € 160 miljoen "groen" geleend. Voor onze provincie betekende dit een borgstelling van € 13,0 miljoen.

Borgstellingen voor hypotheke van werknemers in dienst van de provincie Utrecht

In de jaarrapportage 2001 maakten wij melding van de brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan het IPO over de verstrekking van hypotheke aan eigen werknemers. De minister was van mening dat de verstrekking van hypotheke en leningen (en feitelijk ook borgstellingen) door overheden op gespannen voet stond met de Wet financiering decentrale overheden. Naar aanleiding van de brief van de minister heeft in het laatste kwartaal 2001 overleg plaatsgevonden tussen Rijk, IPO en VNG. Betrokken partijen zijn uiteengegaan met de afspraak nog eens naar de gebruikte argumenten te kijken. Daarna is het stil gebleven. Voor ons is er derhalve geen aanleiding om de huidige borgstellingsregeling voor hypotheke geldleningen te herzien of te beëindigen.